

A 2068/5

AARDRIJKSKUNDIG
WOORDENBOEK
DER
NEDERLANDEN,

BIJEGEBRAGT

DOOR

A. J. van der Aa,

onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden.

VIJFDE DEEL.

H.

Te Gorinchem, bij
JACOBUS NOORDUYN.

1844.

HEESINGE, b. in *Twenthe*, prov. *Overijssel*. Zie HEZINGE.

HEESKAMP, pold. in de *Neder-Betuwe*, prov. *Gelderland*, dist. *Nijmegen*, kw., arr., kant. en $1\frac{1}{2}$ u. N. van *Tiel*, gem. *Zoelen*; palende N. aan *Rijswijk*, O. aan *Maurik*, Z. aan *Kerk-Avezaath*, W. aan *Ravenswaay*.

Deze pold, welke sedert onheugelijke tijden is bedijkt geweest, beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 37 bund. 15 v. r. 20 v. ell., alles weiland. Er bestaat niets dan een bewaarmanshuis, dat mede den naam van *Heeskamp* draagt. De pold. wordt door eene sluis, op de *Mauriksche-uitwating*, van het overtollige water ontlast. Het polderbestuur bestaat uit drie *Poldermeesters*, éénen *Secretaris* en éénen *Ontvanger*.

Bij den hoogen waterloed van Januarij 1809, spoelde het bewaarmanshuis geheel weg, en verloren elf personen daarbij het leven.

HEESSEL, d. in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*. Zie het volgende art.

HEESSELT, heerl. in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, kw., distr. en arr. *Tiel*, kant *Geldermalsen*, gem. *Varik*; palende N. aan *Op-Hemert*, N. O. aan *Varik*, Z. O., Z. en Z. W. aan de *Waal*, W. aan *Opijnen*.

De heerl. bestaat uit den *Polder van Heesselt*, benevens een gedeelte van de *Op-IJnensche- en Heesseltsche-uiterwaarden*, en bevat het d. *Heesselt*, benevens eenige verstrooid liggende huizen. Men telt er ruim 200 inwoners, die meest hun bestaan vinden in den landbouw.

De Herv., die hier wonen, behooren tot de gem. van *Op-IJnen-en-Heesselt*. — De R. K., welke men er aantreft, behooren tot de stat. van *Varik*. — Men heeft in deze heerl. ééne school.

Men vindt dat zekere edelman *BALDERICH*, die door onmatige schenkingen aan kerken en kloosters was verarmd geworden, van de kerk van *Utrecht* in 850, *HESOLA*, dat is *HEESSELT*, in *præcariam* ontving, en de kerkgift aldaar behoorde in 1250 aan het kapittel van *St. MARIE* te *Utrecht*. Het was toen reeds eene bijzondere heerlijkheid, dewijl het kapittel van *St. MARIE*, goederen in de gerigten van *HEESSELT* gelegen, in 1266 voor *Schepenen van Bommel* verkocht, en daarbij was mede getuige, *JOHAN*, Rigter van *HEESSELT*, broeder van Heer *GERHARD VAN ROSSEM*. Deze heerl. werd destijds door het geslacht van *VAN ROSSEM* bezeten; want bij de verdeling der erfenis van dezen Heer *GERHARD VAN ROSSEM*, Ridder, in 1291, ziet men, dat hem het gerigt van *HEESSELT* met het veerschap toebehoorde. Naderhand is zij in het geslacht van *OPIJNEN* overgegaan, dewijl *RUDOLF COCK VAN OPIJNEN*, Heer van *HEESSELT*, en de *Kerkmeesters* aldaar een verdrag met het kapittel van *St. MARIE*, in 1388, over het onderhoud der kerk, maakten. Echter is *HEESSELT*, sedert wederom aan het geslacht van *ROSSEM* gekomen, en heeft dezelfde lotgevallen, als de heerlijkheid van *Rossem* ondergaan. Men treft ook aan, een geslacht van *HEESEL* dat een leeuw tot wapen voerde. *DIRK VAN HEESEL* was *Schepen van Bommel*, in het jaar 1291. *HESSEWIJN VAN HEESEL* verkocht, in 1541, eenig land bij *Bommel*, aan *REINALD*, Graaf van *Gelre*. *LAMBERT VAN HEESEL* was in 1487 *Gerigtsman* van de *Neder-Betuwe*. Evenwel schijnt dit geslacht geene betrekking tot de heerlijkheid gehad te hebben.

Het d. *HEESSELT*, *HEESSEL*, *HESSEL* of *HEZEL*, ook wel *HASSELT* gespeld, en in oude brieven *HESOLA* genocmd, ligt 2 u. Z. W. van *Tiel*, 2 u. Z. Z. O. van *Geldermalsen*, aan de *Waal*.

De kerk is een fraai gebouw, met eenen tamelijk hoogen en van een spits voorzien toren, doch zonder orgel.

Dit d. heeft veel geleden door den watervloed van Januarij 1809. Het vloedwater nam er tot den 27 dier maand langzaam in hoogte toe; doch het verhief zich na dien tijd zoo sterk, dat het, op den 30 van die maand, een en twintig duimen hooger stond dan in het jaar 1784. De meeste inwoners hadden echter hunne woningen reeds verlaten en waren naar elders gevlugt, zoo dat er geene menschen zijn omgekomen, maar slechts twee schapen en één varken; terwijl de ligging van dit dorp de oorzaak was, dat er, in weerwil van den woedenden storm, niet dan weinige huizen, eene prooi der golven werden. Twee huizen zijn er slechts weggespoeld en elf beschadigd, doch eene aanzienlijke hoeveelheid hooi en garst werd door het water bedorven.

HEESSELT (POLDER-VAN-), pold. in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, kw., distr. en arr. *Tiel*, kant. *Geldermalsen*, gem. *Varik*; palende N. aan den Polder-van-Op-Hemert, N. O. aan den Polder-van-Varik, Z. en Z. W. aan de Heesseltsche uiterwaarden.

HEESSELSCHE-UITERWAARDEN, uiterwaarden in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*, *Benedendistrikt*, kw., distr. en arr. *Tiel*, kant. *Geldermalsen*, gem. *Varik*; palende N. en O. aan den Polder van Heesselt, Z. en Z. W. aan de Waal, W. aan de Op-IJnensche uiterwaarden.

HEESSELSCHE-WATERING, water in den *Tielerwaard*, prov. *Gelderland*, dat uit den Polder van Est voortkomende, tusschen de polders van Op-Hemert en Op-IJnen, met eene Zuid-Zuidoostelijke rigting, doorloopt tot benoorden den Polder-van-Heesselt, welke zij, in eene Zuidoostelijke strekking voortgaande, eerst van den Polder van Op-Hemert en daarna van den Polder van Varik scheidt, waarna zij Zuidwaarts door den Polder van Heesselt loopt, om zich in de *Waal* te ontlasten.

HEEST, landh. in het graafs. *Zutphen*, prov. *Gelderland*, distr., kw., arr. en 3 u. O. van *Zutphen*, kant. en 1 u. N. N. O. van *Lochem*, gem. *Laren*.

HEESTERBOOM, landg. in het graafs. *Zutphen*, prov. *Gelderland*, kw., distr., arr. en 3 u. Z. O. van *Zutphen*, kant. en $2\frac{1}{2}$ u. N. van *Doetinchem*, gem. en 20 min. N. van *Hengelo*.

Dit landg. beslaat, met de daartoe behoorende grondaen, eene oppervlakte van 27 bund. 54 v. r. 64 v. ell., en wordt thans in eigendom bezeten door Mevrouw de wed. R. J. SCHNETHLAGE, woonachtig te Hengelo.

HEESTERBOSCH, geh. in het markgr. van *Bergen-op-Zoom*, prov. *Noord-Brabant*, *Vierde* distr., arr. en $3\frac{1}{2}$ u. W. van *Breda*, kant. en $1\frac{1}{2}$ u. Z. van *Oudenbosch*, gem. *Rucphen-Vorensende-en-Sprundel*, 1 u. N. W. van *Rucphen*, waartoe het behoort; met 11 h. en 60 inw.

HEESTERLUST, buitenpl. op het eil. *Schouwen*, prov. *Zeeland*, distr., arr. en 3 u. N. van *Zierikzee*, kant. en $1\frac{1}{2}$ u. Z. O. van *Brouwershaven*, gem. *Noordgouwe*.

Zij beslaat eene oppervlakte van 12 bund. 85 v. r. 70 v. ell., en is tegenwoordig het eigendom van Jonkheer Mr. JOHAN SCHUURBEQUE BOEIJE, te Zierikzee, door wien zij ook is aangelegd.

HEES-VINKEL, geh. in de *Meijerij van 's Hertogenbosch*, kw. *Maasland*, prov. *Noord-Brabant*. Zie HEESCH-VINKEL.

HEESWYK, gem. in de *Meijerij van 's Hertogenbosch*, kw. *Maasland*, prov. *Noord-Brabant*, *Eerste* distr., arr. 's *Hertogenbosch*, kant.

AARDRIJKSKUNDIG
W O O R D E N B O E K

DER

N E D E R L A N D E N ,

BIJEENGEBRAGT

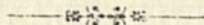
DOOR

A. J. van der Aa,

ONDER MEDEWERKING VAN EENIGE VADERLANDSCHE
GELEERDEN.

DERTIENDE DEEL.

A A N H A N G S E L.

TE GORINCHEM, BIJ
J. NOORDUYN EN ZOON.

1851.

* HEER-OUDELANDS-AMBACHT, in de wandeling PIETERMAN genaamd. — Heer OUDELAND is niet de eenige bedijker, maar een der medebedijkers van den Zwijndrechtsche-waard in 1232 geweest. — Men telt in het d. HEER-OUDELANDS-AMBACHT 8 h. en ruim 50 inw.

* HEERSEL, geh., prov. *Noord-Brabant*, ligt kant. en $1\frac{1}{2}$ u. N. W. van *Asten*, gem. en 20 min. N. W. van *Lierop*; telt 13 h. en 80 inw.

* HEER-SIMONSKERK lag niet in *Zuid-Beveland*, maar in *Schouwen*, en had tot wapen een veld van zilver met eene kerk en toren van keel, met dak en spits van azuur, staande op een veld van sinopel.

* HEERTSBEEK (HUIS-VAN-). Het gedeelte van het voorm. JEZUITENKLOOSTER, dat eertijds het Huis-van-Ocrum was, was een zeer schoon en aanzienlijk gebouw, dat van het jaar 1700 gebruikt werd bij den Raad van State, zijnde de Gecommitteerde Leden van 's Lands Staten in de Generaliteitslanden, die daar, bij hunne overkomst, de zittingen hielden, vanwaar dit huis den naam van Statenhuis verkreeg. In het jaar 1777 is het echter bij koop overgegaan aan den Heer MR. GERARD WILLEM MOTMAN, Rentmeester der Prinselijke domeinen enz. In het jaar 1829 werd het door de stad Breda aangekocht, aanvankelijk tot een Militair Magazijn, doch sedert het jaar 1850 diende het tot Kazerne, en thans is het een R. K. Weeshuis. De kerk van het Jezuitenklooster, voortijds het HUIS-VAN-HEERTSBEEK, is gedurende onderscheidene jaren een gemeenhuis geweest, doch met het begin der zeventiende eeuw, werd het zeer wel opgebouwd en met voortreffelijke kamers versierd.

HEER-VAN-DIEZENSGRACHT, vaart, prov. *Overijssel*, loopende uit de *Hamsgracht*, naar de *Kalenburgergracht* tot aan de *Heuvengracht*, uitmakende tevens de scheiding tusschen *Oldemarkt* en *Steenwijkerwolde*.

* HEES, d., heeft geen R. K., maar eene Herv. kerk, voorzien van eenen lagen, vierkanten toren, met hooge spits, doch zonder orgel. — De dorpschool wordt gemiddeld door 150 leerlingen bezocht. — Laatste reg., staat: ARNOLD VAN MEEUWEN lees: ARNOLD VAN HEUMEN

* HEES, geh. in *Bemland*, komt reeds voor op het jaar 858, als eene plaats waarvan de goederen door ALFRICCS, den negenden Bisschop van Utrecht, aan de kerk aldaar, werden geschonken.

HEES, geh., prov. *Noord-Brabant*. Zie HEERS. W.

HEES (ACHTERSTE-), geh. in *Oppe-Gelder*, prov. *Limburg*, arr. en 5 u. N. van *Roermond*, kant. en 1 u. Z. van *Horst*, gem. en 20 min. W. van *Sevenum*; met 56 h. en ruim 520 inw.

HEES (VOORSTE-), geh., prov. *Limburg*. Zie VOORSTE-HEES. W.

* HEESBEEN heeft tot wapen een schild van keel, met een rad van goud.

HEESCHE-WEG, b., prov. *N. Brabant*, arr. en 4 u. N. O. van 's *Her-togenbosch*, kant., gem. en 10 min. Z. van *Oss*; met 12 h. en 50 inw.

* HEESEIND ligt bijna 1 u. O. N. O. van *Rosmalen*, zeer nabij het dorp Nuland, en telt 24 h. en 110 inw.

* HEESSELT (POLDER-VAN-), beslaat, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 187 bund., waaronder 159 bund. schotbaar land en 28 bund. boomgaard- en weilanden; telt 42 h., waaronder 4 boerderijen, en wordt op de rivier de Linge van het overtollige water ontlast. Het polderbestuur bestaat uit twee leden.

* HEESSELTSCH-UITERWAARDEN, beslaan, volgens het kadaster, eene oppervlakte van 198 bund. 52 v. r., en worden door eene sluis, op de Waal, van het overtollige water ontlast.